

Katarzyna Jarnutowska*

WAŻNE PRZYCZYNY WYŁĄCZENIA „TRUDNEGO” WSPÓLNIKA ZE SPÓŁKI Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

ESSENTIAL REASONS FOR THE EXPULSION OF A CONFRONTATIONAL PARTNER FROM A LIMITED LIABILITY COMPANY

Streszczenie: Praktyka obrotu gospodarczego dostarcza licznych przykładów, gdy prawidłowe działanie spółki zaburzone jest przez jednego lub kilku wspólników. Niejednokrotnie dochodzi do sytuacji, w których jeden wspólnik nie potrafi porozumieć się z pozostałymi, paraliżuje rozwój działalności spółki poprzez uporczywe zasypywanie zarządu spółki najróżniejszymi pismami i wnioskami oraz inicjowaniem szeregu bezzasadnych postępowań przy wykorzystaniu wszelkich możliwych organów władzy publicznej, urzędów, instytucji i organów wymiaru sprawiedliwości. W niniejszym opracowaniu podejmę próbę zdefiniowania pojęcia „ważne przyczyny” w oparciu o stanowisko doktryny i judykatury. Ponadto spróbuję określić granice powyższego pojęcia. W publikacji rozważę również, z czyjego punktu widzenia należy oceniać ważność przyczyn stanowiących podstawę do wyłączenia wspólnika ze spółki. Innymi słowy, czy przyczyny te winny być ważne dla spółki, wspólnika, który podlega ewentualnemu wyłączeniu, czy może dla wspólników żądających wyłączenia?

Słowa kluczowe: wspólnik, wyłączenie, ważne powody, spółka

Received: 07.2018

Abstract. The practice of economic turnover provides a lot of examples when the company's proper activity is disturbed by one or more partners. Sometimes, there are situations when one partner, cannot communicate with the rest board and paralyses the company activity through various letters or submissions and start unnecessary legal proceedings by using all available public institutions and organisations of the judicature. In my article, I will try to define the term "important reasons" based on the current position of doctrine and judicature. Furthermore, I will try to determine the boundaries of the above topic. In my publication, I will also consider from what point of view it should judge the validity of the reasons for expulsion the partner from the partnership.

Key words: artner (shareholder), essential reasons, limited liability company (LLC) expulsion.

Accepted: 09.2018

---

* Uniwersytet w Białymstoku

Wstęp

Praktyka obrotu gospodarczego dostarcza wielu przykładów, w których prawidłowe funkcjonowanie spółki zostaje zakłócone przez niemożność porozumienia się jej wspólników. Dzieje się tak, ponieważ spółka z ograniczoną odpowiedzialnością niejednokrotnie zrzesza wiele podmiotów o odmiennych, często sprzecznych interesach, co w efekcie oznacza, że może dochodzić do drobnych różnic w poglądach lub odczuwalnych rozbieżności w zakresie spraw związanych z prawidłowym funkcjonowaniem spółki. Różnice pomiędzy wspólnikami mogą mieć, a nawet często mają rozmiar poważnych konfliktów, które utrudniają i niejednokrotnie paraliżują lub wykluczają dalszą współpracę.

Niewątpliwie istotą spółek osobowych jest współdziałanie wspólników oraz dbanie o interes spółki. Z uwagi na korporacyjny charakter spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ustawodawca przewidział szczególne środki mające na celu zabezpieczenie jej działalności. Wskazać należy, że regulacja prawna ma chronić istniejący byt prawny, a więc można wykluczyć możliwość rozwiązania spółki. Z tezy wyroku z dnia 12 maja 2015 r. sygn. akt. V CK 562/04 wynika, iż „przymusowe umorzenie udziałów nie może być wykorzystywane do usunięcia wspólnika ze spółki z przyczyn przewidzianych w art. 266 § 1 k.s.h.”[wyrok Sądu Najwyższego z dn. 12 maja 2015 r., sygn. V CK 562/04]. Jak wskazuje Sąd Najwyższy, nie można wykorzystywać instytucji przymusowego umorzenia udziałów do usunięcia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z przyczyn wynikających z art. 266 k.s.h., bowiem jest to sprzeczne z dyspozycją zawartą w tym przepisie oraz stanowi jego obejście. Stwierdzenie przyczyn dotyczących wspólnika, które ma na względzie art. 266 § 1 k.s.h., łączy się na ogół z dokonywaniem ocen postępowania wspólnika, a więc zakłada element uznania. Ponadto uznaje się, że sposobem na poprawę relacji personalnych wewnątrz spółki nie powinno być jej rozwiązanie. Nie można zatem wykorzystywać rozwiązania spółki jako środka równoznacznego z mechanizmami zawartymi w art. 266 k.s.h.

Zgodnie z regulacją z art. 266 k.s.h. z ważnych przyczyn dotyczących danego wspólnika sąd może orzec o jego wyłączeniu ze spółki na żądanie wszystkich pozostałych wspólników, w sytuacji gdy udziały wspólników, któ-

rzy żądają wyłączenia, stanowią więcej niż połowę kapitału zakładowego. Zdarzają się również sytuacje, w których umowa spółki może przyznać prawo wystąpienia z wyżej wymienionym powództwem również mniejszej liczbie wspólników, jeżeli ich udziały stanowią więcej niż połowę kapitału zakładowego. Wówczas powinni być powołani wszyscy wspólnicy. Jak słusznie wskazuje Kidyba, „nie ma przeszkód, aby wspólnicy ustalili katalog przyczyn wyłączenia. Może to mieć wpływ na rozstrzygnięcie sądu, który może wziąć pod uwagę ustalenia przez wspólników ważnego powodu”. [A. Kidyba, 2017, s. 1308]. Należy jednak pamiętać, że sąd nie jest związany ustaleniami wspólników.

Na wstępie należy wyjaśnić, kogo można określić mianem „trudnego wspólnika”. Kodeks spółek handlowych nie zawiera konkretnej definicji owego pojęcia. Podejmując na potrzeby niniejszej publikacji próbę określenia pojęcia „trudnego wspólnika”, wskazać należy, że to konkretna osoba, której zachowanie w istotny sposób narusza wynikający z umowy spółki obowiązek współdziałania dla osiągnięcia wspólnego celu [art. 3 k.s.h.] oraz godzi w interes spółki. „Trudny wspólnik” to ten, który długotrwale nie wykonuje postanowień umowy spółki czy uchwały wspólników. Dodatkowo jego działania są sprzeczne z interesem spółki oraz mogą powodować zagrożenie jej bytu. W szczególności wskazuje się, że uciążliwy wspólnik nie wniósł wkładu, odmówi wykonania powtarzających się świadczeń na rzecz spółki [J. Tomaszewicz, J. Bloch, s. 232].

Ponadto trudny wspólnik wykazuje bierną postawę przy podejmowaniu decyzji przez spółkę. Zdarza się, że poprzez działania konkurencyjne lub bezpośredni udział w takich działaniach dopuszcza się naruszenia obowiązku lojalności. Dodatkowo wykorzystuje własne uprawnienia w celu dezorganizowania lub utrudniania funkcjonowania spółki czy jej organów. [A. Kidyba Komentarz, s. 550]. Za trudnego wspólnika będzie uważany również ten, który z przyczyn niezawinionych nie może dalej wypełniać swoich obowiązków. Mogą to być powody związane z utratą zdolności do wykonywania dla spółki pracy, gdy owa osobista praca jest kluczowa dla prawidłowego działania spółki. [Rodzyńkiewicz, Warszawa 2014, s. 517]. Jednym słowem trudnym wspólnikiem nazwiemy każdego, kto z przyczyn przez siebie zawi-

nionych bądź też niezawinionych wpływa niekorzystnie na funkcjonowanie spółki z o.o.

W niniejszym opracowaniu podejmę próbę zdefiniowania pojęcia „ważnych przyczyn” oraz nakreślenia granicy i genezy regulacji prawnej zawartej w art. 266 k.s.h.

Charakter prawny instytucji wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Instytucja wyłączenia wspólnika została uregulowana w art. 266 k.s.h. Ustawodawca wprowadził możliwość usunięcia ze spółki wspólnika w drodze powództwa sądowego. Powyższa regulacja ma wyjątkowy charakter, bowiem przysługuje wyłącznie wspólnikom w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Powodem są zazwyczaj sytuacje czy zachowania, które utrudniają współdziałanie w tworzeniu spółki z konkretną jednostką.

Charakterystyczne dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest *powództwo o wyłączenie wspólnika*. *Powyższy środek służy do usuwania konfliktów pomiędzy wspólnikami oraz innych trudnych okoliczności, będących skutkiem "ważnych przyczyn dotyczących danego wspólnika" w celu uzyskania realnych korzyści, w postaci prawidłowego funkcjonowaniu korporacji*. Wskazać należy, że przewidziane w art. 266 k.s.h wyłączenie wspólnika stanowi *ultima ratio* dla prawidłowego działania spółki.

Jak wskazuje Kopaczyńska – Piecziak, „wyłączenie wspólnika jest przejawem odpowiedzialności organizacyjnej spółki i stanowi najostrzejszą sankcję, jaką można zastosować wobec wspólnika” [Kopaczyńska-Piecziak, 2013, s. 497]. Podobnie uznaje Szumański, twierdząc, iż wyłączenie wspólnika ma na celu wyłącznie ochronę istnienia spółki. Autor wskazuje również, że wartością nadrzędna dla polskiego ustawodawcy była spółka. Krajowy ustawodawca dąży do ochrony spółki nawet kosztem rozpadu relacji pomiędzy wspólnikami. [Szumański, 2007, s.7-9]. Odmiennie stanowisko prezentuje Roszewski, uważając, iż wyłączenie „wspólnika stanowi przejaw odpowiedzialności, w stosunku do pozostałych wspólników z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania łączącego wspólników stosunku zobowiązanego wynikającego z umowy spółki, którego treścią jest zobowiązanie do wykona-

nia przez wspólników obowiązków wobec spółki” [Roszewski, 1998, s. 17]. Przyjmuje się, że omawiana spółka ma charakter hybrydalny, a więc znaleźć w niej można zarówno elementy osobowe, jak i kapitałowe. W spółce z o.o. dominują elementy kapitałowe, jednak ustawodawca uznał, że przesłanką warunkującą istnienie powyższej spółki jest substrat osobowy. W związku z tym oba zaprezentowane stanowiska są zasadne, a różnica wynika z odmienności postrzegania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez przedstawicieli doktryny.

Instytucja wyłączenia wspólnika została wprowadzona w celu ochrony korporacji, a nie wspólników. Spółka może działać prawidłowo w momencie wspólnego dążenia członków spółki do osiągania statutowych celów spółki oraz działań mających za zadanie przeciwdziałanie degradacji spółki. O prawidłowym i pożądanym przez ustawodawcę funkcjonowaniu spółki będzie mowa wyłącznie wtedy, gdy wszyscy wspólnicy będą współpracować, tak aby zapewnić spółce prawidłowy byt.

Wyłączenie wspólnika to przejaw odpowiedzialności organizacyjnej zarządu wobec spółki. Instytucja wyłączenia stanowi najbardziej dotkliwy z możliwych do zastosowania wobec wspólnika środek represyjny. Dodatkowo zauważyć należy, że jest to jedyna przewidziana w kodeksie spółek handlowych sankcja umożliwiająca pozbawienia członkostwa w spółce. [Namitkiewicz, 2014, s. 51]. Wprowadzenie powyższego instrumentu prawnego miało na celu ochronę interesów spółki, przy uwzględnieniu praw wspólnika, który podlega wyłączeniu. Ponadto wpływa na kształtowanie stosunków osobowych, w przypadkach, gdy prawidłowe funkcjonowanie spółki, jest zakłócone przez jednego ze wspólników w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością. Instytucja wyłączenia gwarantuje zachowanie ciągłości spółki i jej nieprzerwanego funkcjonowania. Oczywiście jest to środek ostateczny i nieodwracalny, zatem jest stosowany w sytuacjach, gdy inne środki okazały się niewystarczające lub nie przyniosły oczekiwanych rezultatów.

Ważne przyczyny wyłączenia

Zasadnym jest przeanalizowanie, kiedy można powoływać się na ważną przyczynę stanowiącą przesłankę wyłączenia wspólnika ze spółki. Wo-

bec powyższego należy odwołać się do orzecznictwa i doktryny, aby wskazać, jakie zachowania czy sytuacje spełniają zakres omawianego pojęcia.

Rozważania w tym zakresie należy rozpocząć od tego, że termin „ważne przyczyny” jest niełatwy do zdefiniowania. Niejednokrotnie zdarza się, że ważne przyczyny są niesprawdzalne lub trudne do udowodnienia. Krajowy ustawodawca celowo w konstrukcji przepisu 266 k.s.h. posłużył się zwrotem niedookreślonym. Taki zabieg ma umożliwić indywidualizację rozstrzygnięć oraz gwarantuje sądom swoistą elastyczność, w związku z tym organy orzekające mogą brać pod uwagę indywidualne okoliczności danej sprawy [Wajda, Warszawa 2009, s. 46]. Ponadto zastosowanie wyrażenia „ważne przyczyny” ma przeciwdziałać dezaktualizacji prawa. Wskazać należy, że używanie pojęć niedookreślonych prowadzi do humanizacji prawa. Polega to przede wszystkim na wyeliminowaniu niesłusznych aksjologicznie rozstrzygnięć. Ich istotną cechą jest „delegacyjny” charakter. Zawierają one bowiem swoistą „delegację” dla stosującego prawo, od którego uznania zależy, czy wskazane w danym przypadku przyczyny będą „ważne” [Wajda, 2009, s. 46].

Analizując art. 266 § 1 k.s.h., ważne przyczyny, które uzasadniają wyłączenie wspólnika ze spółki, powinny odpowiadać łącznie dwóm warunkom. Priorytet stanowi ważność przyczyn. Nie może dojść do wyłączenia wspólnika z powodów błahych. W związku z powyższym wszystkie różnice poglądów czy konflikty, które nie mają wpływu na prawidłowe funkcjonowanie spółki należy traktować jako nieistotne. O ważności przyczyn sąd orzeka w każdym przypadku *in concreto*, mając na uwadze całokształt stosunków w konkretnej spółce oraz okoliczności faktyczne sprawy. Zdarzyć się może, że to, co będzie skuteczne w jednym przypadku, niekoniecznie musi być wystarczającą podstawą w innej sytuacji. Za każdym razem organ sądu ma również obowiązek zbadania, czy powództwo o wyłączenie wspólnika oraz przytoczone na jego poparcie okoliczności, nie są jedynie pretekstem do pozbycia się niewygodnej osoby ze spółki, poprzez przymusowe pozbawienie jej udziałów w drodze wyłączenia [wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 marca 2013 r., sygn. I ACa 704/12]. Każdorazowo sąd, analizując zebrany materiał dowodowy, dokonuje oceny okoliczności sprawy. Ponadto wskazuje się, że ważne przyczyny wyłączenia muszą występować bezpośred-

nio po stronie wspólnika, którego wyłączenie ma dotyczyć. „Użycie bowiem w przepisie 266 § 1 k.s.h. liczby pojedynczej należy wkładać jedynie w ten sposób, że ważne przyczyny wyłączenia muszą dotyczyć osoby konkretnego jednego wspólnika”. Oczywiście nie wyklucza to możliwości zgłoszenia żądania wyłączenia więcej niż jednego wspólnika, zwłaszcza gdy wspólnie dokonują działań mających negatywny wpływ na funkcjonowanie spółki lub zachowują bierną postawę. [Postanowienie Sądu Administracyjnego w Poznaniu z dnia 11 września 2008 r., sygn. I Acz 888/08]. Stwierdzić należy, że ogólną przyczyną, która będzie uzasadniała wyłączenie wspólnika ze spółki z o.o. jest niemożność kontynuowania z nim współpracy.

Wskazać należy, że przyczyny uzasadniające wyłączenie wspólnika ze spółki z o.o. dają możliwość szerokiej interpretacji. Do konkretyzacji powyższego pojęcia dojdzie na etapie stosowania prawa. Poniżej dokonam analizy polskiego orzecznictwa z uwzględnieniem sytuacji stanowiących podstawę wyłączenia wspólnika, oraz zaprezentuję stanowiska przedstawicieli polskiej doktryny.

Zdaniem Strzępka do zachowań spełniających przesłanki z art. 266 k.s.h. zaliczymy: „stałe wykonywanie nadzoru dla szykany, ciągłe zwoływanie zgromadzeń wspólników co naraża spółkę na koszty, wnoszenie bezpodstawnych doniesień do sądu rejestrowego, dopuszczanie do nieuczciwych czynów wobec spółki, zwłaszcza nadużywanie prawa kontroli w celach konkurencyjnych, długotrwała choroba uniemożliwiająca mu wykonywanie obowiązków wobec spółki” [Strzępek, 2015, s. 646].

Jednym z najczęściej przytaczanych w praktyce obrotu gospodarczego powodów orzeczenia o wyłączeniu wspólnika jest działanie na szkodę spółki. Zachowanie to może przejawiać się w szkodzących publicznych wystąpieniach pozwanego wspólnika. Sąd Najwyższy wskazał, iż za ważne powody wyłączenia wspólnika należy uznać po pierwsze na „niemożność bezkonfliktowego współdziałania ze członkiem zarządu, która jest następstwem relacji międzyludzkich z pozostałymi wspólnikami” [wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 1997 r. sygn. II CKN 31/97, OSNC 1997, Nr 8, poz. 166]. W innym wyroku Sądu Najwyższego również znajdujemy stwierdzenie, że znaczący i długotrwały konflikt między wspólnikami przesądza o niemożności osiągnięcia celu spółki. [wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13

marca 2013 r., sygn. IV CSK 228/12]. W ocenie judykatury w rozpatrywanej sprawie zaistniały okoliczności, które uniemożliwiały dalszą współpracę i niewątpliwie będzie miało niekorzystny wpływ na funkcjonowanie spółki. Wskazana przesłanka ma szczególne znaczenie, bowiem w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością element osobowy ma znaczenie i nie może być pominięty. Również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 kwietnia 2010 r. sąd stwierdził, że samodzielne podejmowanie decyzji w kwestiach związanych z funkcjonowaniem spółki, nieuprawnione zabieranie dokumentacji, oraz nie wypełnianie powierzonych zadań i zleconych obowiązków, rozpowszechnianie informacji, które mogą wprowadzać w błąd, a w efekcie skutkować zmniejszoną ilością klientów, mogą być interpretowane jako ważne powody wyłączenia wspólnika [wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 kwietnia 2010 r. sygn. I ACa 282/10, LEX nr 628192]. Ponadto w tym samym wyroku sąd wskazał, iż analizowany przepis „ma charakter „osobowy”, co wyraża się w tym, że jeżeli w spółce z o.o. przerwana zostanie więź pomiędzy jednym wspólnikiem a pozostałymi wspólnikami – co przekreśla szanse na ich współdziałanie w dążeniu do realizacji celu spółki – wówczas prawo przewiduje możliwość wyłączenia takiego wspólnika ze spółki, co jest równoznaczne z przywróceniem właściwego współdziałania wspólników w spółce”. Stanowisko powyższe zostało potwierdzone również w wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 grudnia 2015 r. sygn. V ACa 455/15, w którym określono, iż „niemożność bezkonfliktowego współdziałania ze wspólnikiem, będąca następstwem relacji interpersonalnych wewnątrz spółki z o.o., może stanowić ważną przyczynę wyłączenia go ze spółki”.

Wspólnicy powinni wspólnie dążyć do osiągnięcia zamierzonych celów gospodarczych. W sytuacji gdy dochodzi do silnych konfliktów potoczonych z brakiem szacunku i zaufania, niemożliwa jest harmonijna współpraca. Należy uznać, że ważną przyczyną uzasadniającą wyłączenie będzie każdorazowo stan, w którym niemożliwa jest dalsza współpraca pomiędzy stronami [wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. V ACa 455.12, LEX nr 2017752].

Oprócz opisywanych powyżej konfliktów pomiędzy wspólnikami za ważną przyczynę można określić świadome działanie jednego ze wspólników na niekorzyść spółki. Doprecyzowując samo prowadzenie działalności go-

spodarczej w analogicznej branży nie wypełni dyspozycji art. 266 k.s.h., dopiero wykorzystywanie przez wspólnika kontaktów czy poufnych informacji handlowych, wypełni dyspozycję tego artykułu [wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 listopada 2007 r., sygn. I ACa 925/07]. W tym samym orzeczeniu sąd podkreślił, że działalność konkurencyjna będzie zawsze stanowić zagrożenie dla prowadzonych interesów, a w efekcie może doprowadzić do strat finansowych. W powyższym wyroku określono, że samo prowadzenie działalności konkurencyjnej należy zakwalifikować jako rażącą nielojalność w stosunku do innych stron oraz do spółki. Powyższy wyrok ma szczególne znaczenie, ponieważ żaden ze wspólników nie powinien przedkładać interesu osobistego ponad interes spółki, a ponadto powinien być lojalny wobec swoich wspólników. Wspólnik może działać w innych podmiotach, jednak powinien brać pod uwagę fakt, że musi pozostawać lojalny wobec wspólników, a także powinien wykazywać zainteresowanie sprawami spółki. Działanie wspólnika powinno być zgodne z interesem gospodarczym spółki. Za niepożądane uważa się również rozpowszechnianie przy użyciu środków masowego przekazu informacji nieprawdziwych, które mogą istotnie wpłynąć na interes spółki [Roszewski, Warszawa 200, s. 133].

Zasadnym jest wskazanie, że jako przesłankę wyłączenia wspólnika można również traktować sytuację, w której członkowie rodziny wspólnika rozpoczynają prowadzenie spółki, która będzie konkurencyjna do działalności gospodarczej prowadzonej przez wspólnika [Jara, 2015 r., s. 758].

Ważnymi przyczynami uzasadniającymi wyłączenie wspólnika ze spółki są w szczególności działania na szkodę spółki zarówno majątkową w postaci doprowadzenia do strat lub nieosiągnięcia korzyści, jak i niemajątkową przez godzenie w jej dobre imię. Okoliczność bowiem, że ustawowy zakaz działalności konkurencyjnej dotyczy tylko członków zarządu spółki, nie oznacza, że wspólnicy mogą bez ograniczeń taką działalność prowadzić [wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 21 listopada 1997 r., sygn. II CKN 469/97 nr 338598].

Relacje zachodzące pomiędzy wspólnikami powinny opierać się na wzajemnym zaufaniu i życzliwości. W związku z tym utrata zaufania do wspólnika oraz wprowadzenie w błąd wspólnika przez innego wspólnika będą zaliczane do ważnych powodów [wyrok Sądu Najwyższego z dn. 02 kwiet-

nia 2004 r., sygn. III CK 465/02]. Zdaniem Jarzy do utraty zaufania dochodzi w przypadku zatajenia karalności, bezprawnego posługiwania się tytułem prawnym, fałszowaniem danych dotyczących posiadanych kwalifikacji oraz utrata posiadanych dotychczas kwalifikacji [Jara, 2015, s. 789].

Również „nieusprawiedliwione i uporczywe niestawiennictwo pozwanego na zgromadzeniach wspólników stanowi ważną przyczynę, leżącą po stronie tego wspólnika i uzasadniającą możliwość skutecznego domagania się wyłączenia tego wspólnika ze spółki przez pozostałych wspólników.” [wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 8 maja 2003 r., sygn. I ACa 1874/01, OSA 2004, z 9, poz. 26]. Przedstawiciele doktryny doprecyzowują, wskazując, że do ważnych przyczyn zaliczyć należy również fakt niewykonania przez wspólnika przyjętych obowiązków [Kidyba (red.) 2017, s. 1307].

Ponadto należy wskazać, że w doktrynie zostały przewidziane również inne sytuacje, będące podstawą wyłączenia wspólnika zdaniem Brzezińskiego odmowa wykonania uchwały zgromadzenia jest jedną z nich [Brzeziński 2015, s. 1157]. Malinowski ponadto wskazuje, że podstawą będzie brak współdziałania przy podejmowaniu uchwały dotyczącej wyłączenia innego wspólnika [Malinowski, 2012, s. 23].

Opisywany był również przypadek, w którym powodowie wystąpili z powództwem o wyłączenie wspólnika, wskazując, iż naruszył on prawa do zaskarżania uchwał zgromadzenia wspólników [wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej, sygn. VI GC 1261/00]. Sąd rozpoznający powyższą sprawę orzekł, że nadmierne zaskarżanie uchwał przez wspólnika wyłączonego ze spółki można interpretować jako ważną przyczynę w rozumieniu art. 266 § 1 k.s.h. Podkreślenia wymaga to, że w literaturze taka sytuacja trafnie opisywana jest jako przejaw swoistej próby obrony przez atak. Zadaniem organów orzekających jest przeanalizowanie i precyzyjne określenie, co było prawdziwym interesem wspólnika- czy ochrona spółki, czy chęć obrony własnych praw. Wskazać należy, że jeśli wspólnikiem kierowała troska o funkcjonowanie przedsiębiorstwa, wówczas sąd nie powinien uznawać go za ważną przyczynę wyłączenia.

Oprócz wskazanych wyżej sytuacji katalog ważnych powodów stanowiących podstawę wyłączenia należy rozszerzyć o przedłużającą się chorobę wspólnika, która uniemożliwia stronie wykonywanie obowiązków w spół-

ce [wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 28.08.2013 r., sygn. I Acz 1405/13]. Analogicznie przesłanki wyłączenia zostaną spełnione w sytuacji, gdy wspólnik będzie przez długi czas przebywał za granicą i kontakt z nim będzie utrudniony zwłaszcza w przypadku wspólnika, który zobowiązał się do świadczenia osobiście pracy w spółce. Generalnie chodzi o sytuacje, w których kontakt ze wspólnikiem jest uniemożliwiony lub całkowicie bezskuteczny, a w związku z tym pozostali wspólnicy nie mogą prowadzić działalności gospodarczej. Ponadto „niekorzystanie z prawa uczestniczenia w zgromadzeniach wspólników spółki w sytuacji, gdy nieobecność danego wspólnika na zgromadzeniach skutkuje niemożnością podjęcia jakiegokolwiek uchwały i przez to paraliżuje działalność spółki, stanowić będzie również ważną przyczynę wyłączenia wspólnika ze spółki tak orzekł Sąd Apelacyjny [wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie V Wydział Cywilny z dnia 17 lipca 2014 r. sygn. VI ACa 1604/13].

Po przeanalizowaniu orzecznictwa i doktryny stwierdzić należy, że pojęcie „ważne przyczyny” jest bardzo szerokie. Można zaliczyć do niego każdą sytuację, w której dochodzi do naruszenia przez wspólnika zasad prawidłowego funkcjonowania w spółce. Sytuacja ta może być zarówno zawinioną bądź też niezawinioną przez wspólnika.

Oczywiście na każdym etapie funkcjonowania działalności gospodarczej pojawić się mogą inne przyczyny. Związane jest to głównie z odmienną aktywnością podejmowaną w początkowej fazie działalności od tej w trakcie istnienia spółki a także w okresie jej likwidacji. Wspólnik ma zagwarantowaną sądową ochronę, bowiem w każdym przypadku sąd bada zaistnienie ważnych przyczyn. Ponadto interes wspólnika chroniony jest poprzez obowiązek orzekania w trybie sądowym. [Roszewski, 2000, s. 17].

Wskazać należy, że każdorazowo „przyczyna wskazana jako podstawa żądania wyłączenia wspólnika podlega ocenie przez pryzmat celu i skutku wyłączenia wspólnika, a także jej doniosłości dla istnienia prawidłowego funkcjonowania spółki” [Kopczyńska-Pieczniak, s. 768]. Powyższe wymaga wzięcia pod uwagę i przeanalizowania wszystkich okoliczności w konkretnym przypadku.

Zakończenie

Podsumowując, należy podkreślić, że wyłączenie wspólnika stanowi wyjątkową instytucję, bowiem to jedyna przewidziana przez ustawodawcę w kodeksie forma wykluczenia wspólnika ze spółki. Do wyłączenia dochodzi bez zgody zainteresowanego, a czasami nawet wbrew jego woli. Przyczyny uzasadniające powyższe działanie są po stronie wspólnika, którego wyłączenie dotyczy.

Głównym celem wyłączenia wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest po pierwsze ochrona bytu prawnego spółki. Wyłączenie wspólnika pełni również funkcję ochroną w stosunku do pozostałych wspólników i wierzycieli. Biorąc pod uwagę szerszy aspekt, wskazać należy również, że pracownicy spółki mogą zyskać pewność, że brak porozumienia między wspólnikami nie wpłynie niekorzystnie na ich zatrudnienie.

Powyższa ochrona spółki odbywa się przy poszanowaniu praw osoby w postaci wyłączonego wspólnika, bowiem ustawodawca, określając przesłanki wyłączenia, brał pod uwagę nie tylko szeroko pojęty interes spółki czy pozostałych wspólników, ale kierował się też interesem wykluczanego wspólnika. Przesłanki określone w art. 266 k.s.h. zostały zapisane za pomocą zwrotu niedookreślonego. Takim zabiegiem ustawodawca zmierzał do ograniczenia nadużywania tej instytucji. Z instytucji wyłączenia wspólnika skorzystać można wyłącznie w sytuacji wyjątkowej, gdy konflikt pomiędzy wspólnikami znajduje się na etapie niemożliwym do rozwiązania oraz gdy wspólnicy żądający wyłączenia są w stanie wykazać i udowodnić, że niekorzystny wpływ działania lub zaniechania faktycznie oddziałuje na prawidłowe funkcjonowanie spółki. Należy podkreślić, iż są to sytuacje nadzwyczajne, gdy inne metody rozwiązania sporu nie przyniosły efektów.

Ustawodawca, kierując się potrzebą ochrony praw wspólnika podlegającego wyłączeniu ze spółki, zaakcentował, że powyższa instytucja nie znajdzie zastosowania w momentach drobnych nieporozumień, czy różnicy poglądów pomiędzy wspólnikami o ile nie wpływają one na byt spółki. Ponadto ocena, czy w danej sytuacji zaistniały ważne powody uzasadniające wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością każdorazowo należy do oceny sądu. Po stronie organów orzekania leży obowiązek

zbadanie powództwa skierowanego przez wspólników oraz powołanych ważnych przyczyn. Sąd dokonuje tego po przeanalizowaniu całego materiału dowodowego. Na aprobatę zasługuje fakt, że przyczyna wyłączenia musi dotyczyć jednego wspólnika. Ważne przyczyny o których mowa w art. 266 § 1 k.s.h. należy uznać za dotyczące tylko jednego wspólnika, za błędne wskazuje się rozumowanie, iż dyspozycja powyższego przepisu może wskazywać na okoliczności dotyczące wszystkich wspólników.

Dodatkowo na pochwałę zasługuje zastosowanie w art. 266 k.s.h. pojęcia niedookreślonego – „ważne przyczyny”. Niewątpliwą zaletą omawianego zabiegu jest to, że takie ujęcie przesłanek powoduje konieczność wnikliwej analizy każdej sytuacji. Ponadto regulacja ta zyskuje uniwersalny charakter, a skonstruowany przepis nie traci na swojej aktualności.

Reasumując, instytucja wyłączenia wspólnika ze spółki stanowi szczególny środek prawny, który umożliwia kształtowanie relacji personalnych w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, w przypadku gdy dysfunkcję w jej należytym funkcjonowaniu wynikają z przyczyn leżących po stronie jednego ze wspólników.

Bibliografia

- Wajda D., Obowiązek lojalności w spółkach handlowych, s. 46, Warszawa 2009 r.
- Malinowski A., Jak wyłączyć wspólnika ze spółki z o.o., „Prawo Spółek” 2012, nr 10.
- Strzępka J. A., Kodeks Spółek Handlowych. Komentarz., s. 646, Warszawa 2015 r.
- Namitkiewicz J., Kodeks handlowy. Komentarz, t. I-III, s. 51.
- Kopczyńska-Pieczniak K., Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, red. A Kidyba, s. 497, Warszawa 2013 r.
- Tarska M., Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2002, s. 197.
- Brzeziński P., *Przymusowe umorzenie udziałów. Glosa do wyroku SN z dnia 12 maja 2005 r., V CK 562/04*, „Monitor Prawniczy” 2007, nr 20, s. 1157.
- Postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 11.09.2008 r., sygn. I ACZ 888/08, OSA 2009, Nr 10, poz. 31,

- Szumański, Wyłączenie kilku wspólników spółki z o.o. przez jednego wspólnika większościowego, „Prawo Spółek” 2007 r., nr 4, s. 7-9.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 17 grudnia 2015 r., sygn. V ACa 455.12, LEX nr 2017752.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dn. 21.04.2010 r., sygn. I ACa 282/10, Legalis nr 237803.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21.04.2010 r., sygn. I ACa 282/10, LEX nr 628192
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29.11.2007 r., sygn. I ACa 925/07.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dn. 24.03.2013 r., sygn. I ACa 704/12,
- Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dn. 8 maja 2003 r., sygn. I ACa 1874/01, OSA 2004, z 9, poz. 26.
- Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 4.03.2014 r., sygn. I ACA 18/12.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.03.2013 r., sygn. IV CSK 228/12.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.05.2015 r., sygn. V CK 562/04.
- Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.03.1997 r. sygn. II CKN 31/97, OSNC 1997, Nr 8, poz. 166.
- Rodzinkiewicz M., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, Warszawa 2014, s. 517.
- Roszewski Z., Wyłączenie wspólnika ze spółki z o.o. jako następstwo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania wynikającego ze stosunku spółki, s. 17, PPH 1998 r., nr 1.
- Roszewski Z. J., *Postępowanie w sprawie o wyłączenie wspólnika*, „Prawo Spółek” 2000, nr 6, s. 17.
- Roszewski Z. J., *Zmiany podmiotowe w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 200, s. 133.
- Jara Z. (red.) *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do art. 266*, Legalis 2014.